

KANSER TEDAVİSİ GÖREN HASTALARDA AĞIZ DİŞ SAĞLIĞI

Günümüzde kanser vakalarının görülme sıklığı oldukça artmıştır. Kanserın sebebi henüz kesin olarak bilinmemekle birlikte yaşam şekli, yaş, cinsiyet, aile öyküsü ve çevresel olumsuzluklar risk faktörleridir

AĞIZ İÇİ PROBLEMLERİN ORTAYA ÇIKMASINA NEDEN OLAN KANSER TEDAVİLERİ NELERDİR?

- 1) Kemoterapi (İlaç tedavisi),
- 2) Radyoterapi (ışın tedavisi)
- 3) Sakinleştirici ve ağrı kesici olarak kullanılan yardımcı ilaçlar,
- 4) Baş boyun bölgesindeki dokuların cerrahi müdahale ile çıkarılması,
- 5) Kemik iliği nakli,
- 6) Bağışıklık sistemini güçlendirmek için kullanılan ilaçla

r

BAŞ BOYUN BÖLGESİNE UYGULANAN RADYASYONUN AĞIZ İÇİNDEKİ ETKİLERİ;

Radyasyona bağlı ağız mukozasında ki hücre ölümleri, genellikle tedaviden 5-10 gün sonra başlayıp, 3-4 hafta sonra tamamen iyileşen "mukozit" denilen küçük ağız yaralarının oluşmasına neden olur

1- ışın tükürük kalite ve miktarında azalmaya yol açar. Tükürük akışının bozulmasına bağlı olarak

*Ağız kuruluğu başlar. Takiben kanamalar meydana gelebilir

*Tükürüğün çürüğü önleme etkisi azalır.

*Ağız ve dişleri temizleme fonksiyonu azalır,

*Tat alma duyusunda bozulma olur ,

*Dişlerde soğuk-sıcak hassasiyeti olur,

*Yutma, çiğneme ve konuşma fonksiyonlarında zorlanma olur.

2-Osteoradyonekroz; radyasyona maruz kalmış kemikte hücre azalması, oksijen yetersizliği nedeniyle yeterli iyileşmenin olmaması sonucu kemik dokusunun canlılığını kaybetmesidir. Özellikle alt çenede daha yaygındır.

3- Radyoterapiden sonra tedavi sahasındaki damarlarda kan akımını azaltan bir daralma ve tıkanma söz konusu olur.

Çiğneme kasları ve çene eklemindeki doku değişiklikleri ile sonuçlanan bu durum

yutma, çiğneme ve konuşma fonksiyonlarında çok ciddi bir zorlanmaya neden olur.

4-Radyasyon sahasında dişeti bağlarındaki zayıflamadan dolayı olan sallanma nedeniyle diş kayıplarına sıklıkla rastlanabilir.

HER TÜRLÜ DİŞ TEDAVİSİ MÜMKÜNSE

KANSER TEDAVİSİNE BAŞLAMADAN ÖNCE

GERÇEKLEŞTİRİLMELİDİR

Bilimsel Dişhekimliğinde

40 YIL

1908-2008

KEMOTERAPİNİN AĞIZ İÇİNDEKİ ETKİLERİ;

- Bazı kemoterapi ilaçları ağız yaralarına ve iltihaplara neden olabilir.
- Bakteri, virüs ve mantar enfeksiyonları, bağışıklık sisteminin zayıflamasıyla oldukça sık karşımıza çıkar.
- Tat alma duyusu değişebilir.Yiyeceklerin tadı daha tuzlu,ekşi ve metalik gelebilir. Kemoterapi bitince tat alma duyusunda normale dönecektir.
- Tedavide yardımcı olarak kullanılan sakinleştirici ve ağrı kesicilerin uzun süren kullanılmaları tükürük akışını azaltan, çürük oluşumunu arttıran etkiler göstermektedir.

KANSER TEDAVİSİ ÖNCESİ ALINAN AĞIZ İÇİ ÖNLEMLER ŞUNLARDIR;

- Ağız içinde rahatsızlıklara neden olan diştaşlarının temizlenmesi,hatalı dolgu ve protezlerin düzeltilmesi,
- Dişeti problemleri ve diş çürükleri tedavi edilmeli,

- Hastalardan ölçü alınarak özel kaşıklar hazırlanmalı. Bu kaşıklar tedavi öncesinde ve sonrasında dişlerin korunması için fluor jeli uygulamasında kullanılmalı.

Yukarıdaki amaçlara yönelik her türlü tedavi mümkünse kanser tedavisine başlamadan önce gerçekleştirilmelidir. Çünkü kanser tedavi sırasında sadece acil tedaviler yapılabilir.

KANSERLİ HASTALARDA AĞIZ BAKIMI

- Hastalar ağız içi olumsuzlukların şiddetini azaltmak için ağız hijyenlerini korumaya teşvik edilmeli, düzenli olarak, günde 3-4 kez, özellikle

yemeklerden sonra 30 dakika içinde ve yatmadan önce ağız temizliğini yapılmalıdır.

-Diş fırçalama çok yumuşak bir fırça yardımıyla baskı uygulamaksızın antitartar, peroksit ihtiva etmeyen florür ve karbonat içeren bir diş macunu ile yapılmalıdır. İki ayrı diş fırçası değiştirilerek kullanılmalı ve klorheksidinli veya hipokloritli solüsyonlarda yıkanarak, kurutulmalıdır.

- Ağız duşu ve elektrikli diş fırçası kullanımı tavsiye edilmez.

-Hasta eğer dişipi kullanıyorsa mumlu ve şerit diş ipi kullanması önerilir eğer kullanmıyorsa kullanıma alıştırmak için uygun bir zaman değildir.

-Dişler fırçaladıktan sonra günde en az dört kez,sabah, öğle, akşam yemeğinden sonra ve gece yatmadan önce Bir su bardağı kaynatılıp soğutulmuş suya yarım çay kaşığı karbonat (yemek sodası) ilave edilerek hazırlanan ağız gargarası yapılması tavsiye edilir.

- Özellikle kemoterapiden 7-10 gün sonraki dönemde dişler fırçalanmamalıdır,çünkü bu dönemde dişeti kanaması ve enfeksiyon riski vardır. Fırçalamak yerine ağız gargaraları ve karbonatlı gargara ile ağız temizlenmelidir.

-Kemoterapi sırasında görülebilen kusmalardan sonra karbonatlı su ile hasta sık sık gargara yapmalıdır.

-Eğer diş macunu ağızınızı veya dişlerinizi sıvlatıyor, fırçalarken mideniz bulanıyorsa, fırçalamak yerine karbonatlı gargara ile ağızınızı temizleyin.

- Kanser tedavisi sırasında mümkünse hareketli protezler takılmamalıdır.

-Tedavi sonrası dişler düzenli fırçalanmalı,protezler her yemekten sonra ve gece yatarken kesinlikle ağızınızdan çıkarılarak temizlenmelidir. Damağa iyi oturmayan takma dişler kullanılmamalı.Protezler temizleyici sıvılar içinde saklanmalıdır.

-Mantar enfeksiyonu varsa tedavi sadece ağız içi dokulara değil protezlerde uygulanmalıdır.

-Kurumaya karşı dudaklar vazelin veya dudak yağları ile nemlendirilmelidir.

-Ağız kurumasında alınacak genel önlemler

* Sodalı garagaralar

* Sakız, şeker, buz parçaları

* Sıvı içeceklerin sık sık alınması

* Asitli veya baharatlı gıdalardan kaçınma

* Havayı nemlendirme

*tükürük akışını hızlandıran diş hekiminin tavsiye edeceği preparatları kullanılabilir.

-Kolay yutmayı sağlamak için sulu yiyecekler tercih edilmeli ve günde en az iki litre sıvı içilmelidir.

-Tahrişe neden olabilecek asitli, çok sıcak ve çok soğuk içeceklerden, alkol ve tütün kullanımından kaçınılmalıdır.

- Baş- boyun bölgesine uygulanan radyoterapi , yaşam boyu süren fluor uygulaması, mevcut dişlerin muhafaza edilmesi ve kemik yıkımının önlenmesi açısından hayati önem taşır. Fluor uygulaması için özel ölçü kaşıkları hazırlanır. Fluorid kaşıklara konur, hasta ağızına yerleştirilir ve ısırtılır. Kaşıklar ağızda en az 5 dakika bırakılır sonra kaşıklar çıkarılır ve ağız durulanır. En az 30 dk süreyle yenmez içilmez ve diş fırçalanmaz. Fluorid uygulaması günde 1-2 kez yapılmalıdır.

Tüm bu önlemlere rağmen ağızınızda, görünüm, his veya tat yönünden bir değişiklik olduğunda doktorunuza veya hemşirenize haber vermelisiniz.

Tedavi sırasında acil bir diş problemi olduğunda onkologlar hastayı ,en uygun olduğu zamanda dişhekimine hazırlamalı ve kan tablosu ile uygulanan tedavi hakkında bilgi vermelidir

Dişler için mutlaka tedavi ve özellikle çekim gerekiyorsa, bunu kemoterapi başlamadan önce kan değerleri normal sınırlarda iken yapılır. Diş çürüğü ya da ağrı gibi problemlerinizi varsa kemoterapi uygulamasına başlamadan önce dişhekimine gitmeniz gerekir.

Tedavilerin sağlıklı bir biçimde sürdürülmesi ve hasta ile işbirliğinin korunması için tedaviye başlanmadan önce bir dişhekimine giderek koruyucu programları uygulamakta fayda vardır.

**DÜZENLİ DİŞHEKİMİ KONTROLLERİ
ALIŞKANLIĞINIZ OLSUN**